

**FELLY RYDYCH YN
YMUNO Â'CH
CYSAG LLEOL . . .**

LLAWLYFR AR GYFER
AELODAU CYSAGau
Y N G N G H Y M R U

Mae'r ddogfen hon wedi cael ei chynhyrchu gan y Churches' Joint Education Policy Committee, sef grŵp cydgysylltiol o CYTŪN a Churches Together in England, gydag ymgynghori manwl â Chymdeithas Swyddogion Addysg a Chymdeithas CYSAGau Cymru. Cafodd y gwaith ei gefnogi trwy grantiau gan Gymdeithas Ysgolion Prydain a Thramor a Chymdeithas CYSAGau Cymru (darparu'r fersiwn Gymraeg).

Gellir cael gafael ar gopiau ychwanegol, am ddim, oddi wrth Gymdeithas CYSAGau Cymru neu Glerc CYSAG unrhyw un o Awdurdodau Addysg Lleol Cymru

FELLY RYDYCH YN YMUNO Â'CH CYSAG LLEOL . . .

Efallai eich bod:

wedi eich perswadio
wedi eich ethol
wedi gwirfoddoli

Mae'r llyfryn hwn:

- ◆ yn anelu at osod canllawiau
- ◆ yn dwyn dogfennau cyfreithiol perthnasol i sylw
- ◆ yn dynodi deunydd ategol
- ◆ yn eich galluogi i weithio oddi mewn i'ch CYSAG i gefnogi ac annog ysgolion lleol i sicrhau safonau uchel mewn Addysg Grefyddol ac addoli.

PAM Y MAE CYSAG YN BOD?

Ym 1944 awdurdodwyd Awdurdodau Addysg Lleol (AALI) trwy gyfraith i sefydlu Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol, CYSAG a bod yn gryno. Ym 1988 gosodwyd dyletswydd ar yr Awdurdodau Addysg Lleol i wneud hyn.

BETH YW GWAITH CYSAG?

Mae'n ofynnol dan y gyfraith i AG gael ei ddysgu mewn ysgolion, ond nid yw AG yn rhan o'r Cwricwlwm Cenedlaethol. Yn lle hynny, cyfrifoldeb lleol yw AG. Y CYSAGau sy'n cadw golwg ar AG ac Addoli ar y Cyd.

PWY FYDDWCH CHI'N DOD AR EU TRAWS MEWN CYSAG?

Amcan CYSAG yw cynrychioli holl ddiddordebau'r gymuned leol. Gallech daro ar gynghorwyr wedi eu hethol, cynrychiolwyr cymunedau ffydd, a phobl o fyd addysg.

AM GAEL GWYBOD RHAGOR?

Mae CYSAG yn rhan o gyfundrefn llywodraeth leol.

Cylchlythyr 10/94 Y Swyddfa Gymreig, paragraff 88:1 a 2; Deddf Addysg 1996, Pennod III

PA DDYLETSWYDDAU SYDD GANDDO?

Ei brif swyddogaeth yw cynghori AALI ar faterion yn ymwneud ag Addoli ar y Cyd mewn ysgolion cymunedol a rhai ysgolion eraill, ac â'r Addysg Grefyddol sy'n cael ei chyflwyno yn unol â'u Maes Llafur Cytûn. Mae'r sefyllfa'n un ddyrys. Efallai y bydd Tabl 1 yn gymorth.

- ◆ Gall CYSAG fynnu bod AALI yn adolygu ei Faes Llafur Cytûn.
- ◆ Mae'n rhaid iddo roi ystyriaeth i geisiadau gan benaethiaid am i'w hysgol gael ei rhyddhau o'r rheidrwydd i Addoli ar y Cyd fod yn gyfan gwbl neu'n bennaf yn gyffredinol Gristnogol ei natur. Gelwir hyn yn ddyfarniad.
- ◆ Mae'n rhaid i CYSAG gyhoeddi Adroddiad Blynyddol am ei waith.

ACCAC, Adroddiadau Blynyddol CYSAGau, Canllawiau ynghylch eu Strwythur a'u Fformat

ACCAC, Arolwg o Adroddiadau'r CYSAGau

Tabl 1: Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd mewn Ysgol

	Ysgolion Cristnogol eu Cymeriad			
	<i>Dan gymorth Gwirfoddol</i>	<i>Dan Reolaeth Wirfoddol</i>	<i>Gwaddoledig</i>	<i>Cymunedol</i>
<i>Addysg Grefyddol</i>	Yn adlewyrchu'r cymeriad crefyddol (1)	Maes Llafur Cytûn yr AALI (2)	Maes Llafur Cytûn yr AALI (2) (3)	Amherthnasol
<i>Addoliad</i>	Yn adlewyrchu'r cymeriad crefyddol	Yn adlewyrchu'r cymeriad crefyddol	Yn adlewyrchu'r cymeriad crefyddol	Amherthnasol

	Ysgolion Heb Gymeriad Cristnogol			
	<i>Dau Gymorth Gwirfoddol</i>	<i>Dan Rheolaeth Wirfoddol</i>	<i>Gwaddoledig</i>	<i>Cymunedol</i>
<i>Addysg Grefyddol</i>	Maes Llafur Cytûn yr AALI	Maes Llafur Cytûn yr AALI	Maes Llafur Cytûn yr AALI (3)	Maes Llafur Cytûn yr AALI
<i>Addoliad</i>	Deddf 1996 - yn gyffredinol ac yn bennaf Gristnogol	Deddf 1996 - yn gyffredinol ac yn bennaf Gristnogol	Deddf 1996 - yn gyffredinol ac yn bennaf Gristnogol	Deddf 1996 - yn gyffredinol ac yn bennaf Gristnogol

Nodiadau: Mae gan rieni hawl i dynnu eu plant allan o Addysg Grefyddol ac/neu Addoli ar y Cyd ym mhob ysgol.

- (1) Gall rhieni ddewis bod eu plant yn cael AG yn ôl y Maes Llafur Cytûn.
- (2) Gall rhieni ddewis bod eu plant yn cael AG yn ôl cymeriad crefyddol yr ysgol.
- (3) Mae cyfnod o bum mlynedd yn cael ei ganiatáu i'r ysgolion hyn droi yn eu holau at Faes Llafur Cytûn yr AALI os ydynt wedi bod yn defnyddio Maes Llafur o eiddo awdurdod arall.

BETH ARALL MAE CYSAG YN GALLU EI WNEUD?

Swyddogaeth CYSAG, yn gyffredinol, yw cefnogi darpariaeth effeithiol ar gyfer AG ac Addoli ar y Cyd y tu mewn i derfynau ei gyfrifoldebau, gweler Tabl 1, trwy:

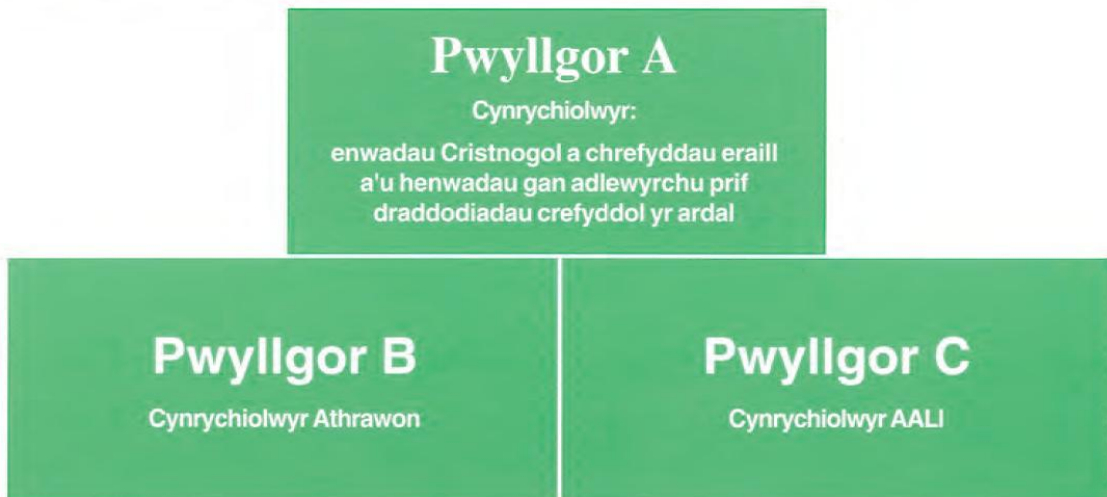
- ◆ roi cyngor ar ddulliau cyflwyno Addysg Grefyddol yn unol â'r Maes Llafur Cytûn, gan gynnwys pa ddefnyddiau addysgu i'w dewis;
- ◆ cynghori'r AALI ar ddarparu hyfforddiant ar gyfer athrawon;
- ◆ monitro adroddiadau arolygwyr ar AG, Addoli ar y Cyd a Datblygiad Ysbrydol, Moesol, Cymdeithasol a Diwylliannol;
- ◆ rhoi ystyriaeth i gwynion ynglŷn â darparu a chyflwyno Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd sy'n cael eu cyfeirio ato gan yr AALI.

Fel aelod o'ch CYSAG lleol byddwch yn ymwneud â'r broses ffurfiol yn ôl gofyn y gyfraith. Serch hynny, dyma gyfle i gydweithio â phobl eraill i edrych ar addysg grefyddol pobl ifanc yn eich cymuned chi, yn greadigol a chyda dychymyg. Neilltuwch amser i freuddwydio breuddwydion!

TIPYN RHAGOR AM GYFANSODDIAD CYSAG

Mae hyn yn cael ei bennu gan y gyfraith. Mae'n cynnwys tri phwyllgor. Gweler Tabl 2.

Tabl 2: Cyfansoddiad CYSAG

Mae gan bob un o'r pwyllgorau hyn hawliau pleidleisio cyfartal (un bleidlais ar gyfer pob pwyllgor).

PWYLLGOR A

Mae hwn yn cynnwys cynrychiolwyr enwadau Cristnogol, e.e. rhai o'r canlynol, yr Eglwys Babyddol, yr Eglwys yng Nghymru, Eglwys Rhyddion, Bedyddwyr, Methodistiaid, Presbyteriaid, Annibynwyr, yr Eglwys Unedig Ddiwygiedig, Byddin yr Iachawdwriaeth, Cymdeithas y Cyfeillion.

Yn ogystal, mae'n gallu cynnwys cynrychiolwyr o blith crefyddau eraill, e.e. Mwslimiaid, Iddewon, Hindpiaid, Sikhiaid, Bwdhyddion, Jainiaid, Bahaiaid, Parsiaid.

Ni all cynrychiolwyr y Dyneiddwyr fod yn aelodau o Bwyllgor A ond fe ellir eu cyfethol i'r CYSAG fel aelodau ychwanegol.

Bydd cyfansoddiad Pwyllgor A yn amrywio o GYSAG i GYSAG wrth adlewyrchu amrywiaeth a niferoedd y gwahanol gymunedau ffydd sydd yn yr ardal.

PWYLLGOR B

Cynrychiolwyr cymdeithasau athrawon yw'r athrawon sy'n aelodau o'r pwyllgor hwn. Yr Awdurdod Addysg Lleol sydd yn penderfynu pa gymdeithasau athrawon sy'n cael eu cynrychioli. Fe ddichon gysylltu ag undebau'r athrawon, ond mae'n bosibl y gofynnir i gymdeithasau athrawon AG lleol ddewis cynrychiolydd.

PWYLLGOR C

Cyfrifoldeb yr Awdurdod Addysg Lleol yw ymorol am ei gynrychiolwyr ei hunan ar gyfer y pwyllgor hwn. Efallai mai dymuniad yr Awdurdod Addysg Lleol fydd cael cynrychiolaeth o bob plaid a barn yn y sbectrwm gwleidyddol cyfan ar y CYSAG.

AMBELL BETH YMARFEROL

Pa mor aml y mae CYSAG yn cwrdd?

Nid oes rheol bendant yn dweud sawl cyfarfod y dylai CYSAG ei gynnal bob blwyddyn. Sut bynnag, mae'n rhaid iddo gwrdd yn ddigon aml i gyflawni ei ddyletswyddau statudol. Mae Cymdeithas CYSAGau Cymru yn argymhell bod hyn yn golygu cynnal cyfarfodydd o leiaf unwaith y tymor. Mae rheidrydd arno hefyd i lunio Adroddiad Blynnyddol.

A fydd gwahaniaeth os na fyddaf i yno?

- ◆ Dylai o leiaf un aelod o bob pwyllgor fod yn bresennol ymhob cyfarfod o CYSAG.
- ◆ Nid oes modd gwneud penderfyniadau onibai bod o leiaf un aelod yn bresennol i fwrw'r un bleidlais sydd gan y pwyllgor.
- ◆ Nid oes pleidlais gan aelodau sydd wedi eu cyfethol.

A fydd rhywun yn gofyn i mi gadeirio'r cyfarfod?

Nid yw'r gyfraith yn dweud sut y dylid penodi Cadeirydd y CYSAG. Mae modd i'r AALI benderfynu neu ganiatáu i'r CYSAG ddewis Cadeirydd o blith yr aelodau. Fel aelod o'r CYSAG fe allech chi, felly, gael eich dewis yn Gadeirydd eich CYSAG, ond nid yn groes i'ch ewylllys chwaith!

Cylchlythyr 10/94 Y Swyddfa Gymreig, paragraffau 114, 115

A fydd rhywun yn gofyn i mi gadw'r cofnodion?

Mae'r cyfrifoldeb sydd ar yr AALI i sefydlu CYSAG yn awgrymu bod dyletswydd arno i'w ariannu. Mae hyn yn golygu y dylai'r AALI drefnu clerc ar gyfer y CYSAG a fyddai'n bresennol ym mhob un o'i gyfarfodydd ac yn cadw'r cofnodion. Fel rheol y clerc yw'r ddolen gyswllt y tu mewn i'r AALI yn achos materion sy'n ymwneud â CYSAG.

ADDOLI AR Y CYD

Mae Tabl 1 yn dangos y mathau o ysgolion sydd â'u Haddoli ar y Cyd o fewn terfynau cyfrifoldeb CYSAG. Mae'n rheidrwydd ar yr ysgolion hyn i ddarparu act feunyddiol o Addoli ar y Cyd a 'fydd yn gyfan gwbl neu'n bennaf yn gyffredinol Gristnogol ei natur'. Mae hyn yn golygu ei fod yn adlewyrchu traddodiadau'r gred Gristnogol yn fras heb fod yn nodweddiadol o un enwad Cristnogol arbennig.

Deddf Addysg 1996, Pennod III

Mae Cymdeithas CYSAGau Cymru yn argymhell y dylai CYSAGau:

- ◆ dderbyn adroddiadau arolygwyr;
- ◆ monitro ymarfer da, gan gynnwys unrhyw anawsterau;
- ◆ cynnig cyngor i benaethiaid a chyrrff llywodraethol a lledaenu ymarfer da.

Mae llawer o'r CYSAGau'n cynhyrchu eu datganiadau hwy eu hunain ar Addoli ar y Cyd.

DYFARNIADAU

'Eithrio o Addoli ar y Cyd sy'n gyffredinol Gristnogol' yw dyfarniadau. Mae trefn gwneud dyfarniadau yn caniatáu bod y rheidrwydd i'r Addoli ar y Cyd 'fod yn gyfan gwbl neu'n bennaf yn gyffredinol Gristnogol ei natur' yn gallu cael ei ddiddymu yn achos rhai neu'r cyfan o'r disgyblion mewn ysgol lle nad yw hynny'n cael ei ystyried yn addas iddi hi.

Gwneir ceisiadau am ddyfarniadau i'r CYSAG gan bennaeth unrhyw ysgol gymunedol, ar ôl ymgynghori â chorff llywodraethol yr ysgol. Yn achos ysgolion nad ydynt yn grefyddol eu cymeriad yn unig y mae dyfarniadau'n bosibl. Dylai'r CYSAG adolygu pob un o'r dyfarniadau bob pum mlynedd.

Deddf Addysg 1996, Pennod III, Cylchlythyr 10/94 Y Swyddfa Gymreig, Paragraffau 68-80

ADDYSG GREFYDDOL

Mae Tabl 1 yn dangos y mathau o ysgolion y daw eu darpariaeth ar gyfer Addysg Grefyddol o fewn terfynau cyfrifoldeb CYSAG. Mae'n rhaid i'r ysgolion hyn ddilyn y Maes Llafur Cytûn lleol ar gyfer Addysg Grefyddol a rhaid i'r Maes Llafur Cytûn lleol 'adlewyrchu'r ffaith mai Cristnogol yn bennaf yw traddodiadau crefyddol Prydain Fawr gan gymryd i ystyriaeth ddysgeidiaeth ac arferion y prif grefyddau eraill a gynrychiolir ym Mhrydain Fawr'.

Deddf Addysg 1996, Pennod III, Cylchlythyr 10/94 Y Swyddfa Gymreig, Paragraffau 31-37

Dylai'r CYSAGau ddarparu cyngor ar:

Dulliau dysgu Addysg Grefyddol

Pa ffordd yw'r orau i gyflwyno'r Maes Llafur Cytûn i bob grŵp oedran? Pa gymysgedd ddylai fod o gynnwys ffurfiol, gwaith thematig, gwaith grŵp, darganfod personol, ymweld â safleoedd neu ddigwyddiadau penodedig, ac ymwelwyr ar berwyl addysgol? Pa gyswllt sydd ag astudiaethau traws-gwricwlaidd, â Datblygiad Ysbrydol, Moesol, Cymdeithasol a Diwylliannol ac ag Addysg Personol, Gymdeithasol ac Iechyd? A yw arwahanrwydd Addysg Grefyddol yn cael ei gadw mewn cysylltiadau o'r fath?

Y dewis sydd yn bod o ran adnoddau ar gyfer Addysg Grefyddol

Mae cyhoeddiadau cenedlaethol yn adolygu'r holl ddeunyddiau newydd ar gyfer Addysg Grefyddol ac mae modd i athrawon ymweld â chanolfannau adnoddau. Dylai'r CYSAG ystyried amgylchiadau ariannol a chynnig cyngor, gyda chymorth Ymgynghorydd Addysg Grefyddol, ynglŷn â'r deunyddiau mwyaf addas (neu fwyaf darbodus) ar gyfer cyflawni nodau, amcanion a chynnwys y Maes Llafur Cytûn.

Hyfforddi Athrawon

Mae arolygon cenedlaethol yn dangos bod cyflwyno Maes Llafur Cytûn newydd yn llwyddiannus yn gofyn am gryn fuddsoddiad o ran adnoddau ac o ran hyfforddi athrawon yr holl ysgolion cynradd a phob un sy'n dysgu Addysg Grefyddol mewn ysgolion uwchradd, os yw'r maes Llafur i gael ei weithredu'n effeithiol. Dylai'r CYSAGau sicrhau bod AALI yn ymwybodol o'r angen i athrawon gael eu hyfforddi i drosglwyddo'r Maes Llafur Cytûn Lleol yn effeithiol.

Mae Cymdeithas CYSAGau Cymru yn argymhell y dylai CYSAGau:

- ◆ dderbyn adroddiadau arolygwyr;
- ◆ monitro ymarfer da ynglŷn â chyflwyno'r Maes Llafur Cytûn a chymryd sylw o unrhyw anawsterau;
- ◆ lleadaenu ymarfer da ynglŷn â dysgu Addysg Grefyddol.

Mae diddordebau eraill yn cynnwys:

Asesu a Phrofi

Dylai CYSAGau fonitro sut mae ysgol yn mynd ati i asesu cynnydd disgyblion mewn Addysg Grefyddol. Yn ogystal, dylent fod yn ymwybodol o faint sy'n dewis sefyll arholiadau allanol mewn Addysg Grefyddol ac Astudiaethau Crefyddol.

Addysg Grefyddol a Datblygiad Ysbrydol, Moesol, Cymdeithasol a Diwylliannol

Dylai CYSAGau fod yn ymwybodol o'r cysylltiadau rhwng Addysg Grefyddol y disgyblion a'u datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol. Fe fydd cyfle i Bwyllgor A ddynodi pa feysydd gwybodaeth y dylai disgyblion eu meddu ynglŷn â chredoau crefyddol, a'r dylanwad a gaiff y rhain ar lunio agweddau a gwerthoedd.

Dysgu crefyddol o'r tu mewn i'r gymuned ffydd

Dylai CYSAGau fod yn ymwybodol y bydd rhai disgyblion yn cael eu dysgu'n ffurfiol am eu crefydd hwy eu hunain gan eu rhieni neu drwy fynychu eglwys, gurdwara, mosg, synagog neu deml. Gallai arddull y dysgu hwn fod yn wahanol i Addysg Grefyddol, sy'n cael ei phennu gan y gyfraith, i gael ei throsglwyddo yn eu hysgolion.

ADOLYGU'R MAES LLAFUR ADDYSG GREFYDDOL

Mae'n ofynnol dan y gyfraith i bob AALI sefydlu adolygiad o'i Faes Llafur Cytûn lleol o fewn pum mlynedd i'r adolygiad diwethaf.

Os yw pwyllgorau A a B yn gwneud cais ysgrifenedig i'r AALI yn gofyn iddo ail ystyried ei Faes Llafur Cytûn mae'n rhaid iddo gynnull cynhadledd i'r diben hwnnw.

Deddf Addysg 1996, Pennod III

FELLY BETH YW CYNHADLEDD MAES LLAFUR CYTÛN?

Mae Cynhadledd Maes Llafur Cytûn yn cael ei chynnull er mwyn cynhyrchu Maes Llafur Cytûn ar gyfer AG. Mae'n endid cyfreithiol ar wahân i CYSAG.

Mae Cynhadledd Maes Llafur:

- ◆ yn cynnwys yr un pwyllgorau â'r CYSAG;
- ◆ yn gallu cael ei ffurfio o aelodau'r CYSAG ond nid o anghenraid. Nid oes darpariaeth ar gyfer cyfethol aelodau.

Gall Cadeirydd y Gynhadledd gael ei benodi gan yr AALI neu gall yr AALI adael i'r Gynhadledd ddewis ei Chadeirydd ei hun.

Mae cyfrifoldeb yr AALI i gynnull Cynhadledd yn awgrymu bod dyletswydd arno i ddarparu arian ar gyfer ei waith.

Am y ddarpariaeth yn fanwl, gweler Deddf Addysg 1996, Pennod III, Atodlen 31

BETH YW CYFRANIAD NEILLTUOL POB UN O'R PWYLLGORAU TUAG AT WAITH CYSAG?

PWYLLGOR A

Cynrychiolwyr o blith cymunedau ffydd, sy'n cael eu cynrychioli o fewn terfynau'r ardal, yw aelodau Pwyllgor A. Ynglŷn ag aelodau Pwyllgor A:

- ◆ dylent gyflwyno delwedd gadarnhaol o'u crefydd er mwyn cywiro unrhyw gamsyniadau o eiddo aelodau'r pwyllgorau eraill am unrhyw stereoteipiau crefyddol o bob enwad neu grefydd. Yn ogystal, dylent amlygu unrhyw agweddau a allai fod yn sail gwahaniaeth barn yn eu plith, ond gwneud yn eglur yr un pryd, y parch sydd ganddynt tuag at safbwynt y naill a'r llall - oherwydd bod argyhoeddiadau a chyd-ddeall fel hyn, gyda'i gilydd, wrth wraidd AG effeithiol yn y dosbarth;
- ◆ gallant greu cyfle yn ystod cyfarfodydd CYSAG i godi ymwybyddiaeth o faterion sy'n rhai sensitif o ran dysgu AG i blant eu cymuned ffydd hwy;
- ◆ dylent sylweddoli pa anawsterau y mae ysgolion yn eu hwynebu yn y cylch, cefnogi eu hymdrechion gorau, a gweithredu, lle bo angen, yn ddolen rhwng ysgolion a'r cymunedau ffydd.

PWYLLGOR B

Athrawon sy'n cynrychioli cymdeithasau athrawon yw aelodau Pwyllgor B. Dylai aelodau Pwyllgor B:

- ◆ feddu diddordeb real a phositif mewn AG mewn ysgolion cynradd, uwchradd neu arbennig;
- ◆ sicrhau bod anghenion ysgolion ac athrawon yn cael eu hystyried gan y CYSAGau yn eu trafodaethau;
- ◆ porthi'r CYSAG â gwybodaeth am gyd-destun dysgu AG yn ysgolion yr awdurdod lleol;
- ◆ sicrhau bod y cymdeithasau sy'n cael eu cynrychioli ganddynt yn cael gwybod am waith CYSAG;
- ◆ creu cyfle i athrawon eraill ddysgu mwy am waith CYSAG a rhoi cyfle iddynt i gael mynegi eu safbwyntiau hwy yng nghyfarfodydd CYSAG;
- ◆ ymgynghori ag athrawon eraill ar faterion sydd o bwys arbennig i waith CYSAG.

PWYLLGOR C

Cynrychiolwyr o'r Awdurdod Lleol yw aelodau Pwyllgor C. Bydd aelodau Pwyllgor C yn gallu:

- ◆ dod â'r ystod eang o faterion addysgol a'r pryderon y mae aelodau etholedig yn ymlafnio â hwy i'r cyfarfod, gan leoli swyddogaeth AG y tu mewn i'r ystod honno;

- ◆ bod yn gefn i AG y tu mewn i wahanol bwyllgorau a chyfundrefnau'r AALI/Cyngor Sir;
- ◆ rhoi cefnogaeth wleidyddol fel y bo modd i AG a drefnir yn lleol ffynnu o fewn pob AALI - cefnogaeth ariannol, cefnogaeth ymgynghorol, etc;
- ◆ dimad pa bynciau sy'n cael eu codi gan gymdeithas amrywiol ei chrefyddau a'i diwylliannau yng nghyswllt AG plant, ac adlewyrchu'r pynciau hyn yn y Pwyllgor Addysg, y Pwyllgor Archwiliad, y Cabinet, etc. fel modd i gefnogi AG;
- ◆ dwyn y dimensiwn 'cyhoeddus' i mewn i'r drafodaeth ynglŷn â darparu a chefnogi AG.

GWNEUD GWAITH CYSAGau'N HYSBYS

I Awdurdodau Addysg Lleol

- ◆ Mae'r berthynas sydd rhwng y CYSAGau a gwaith yr AALI ac aelodau etholedig yn bwysig. **Dylai'r CYSAGau ofalu bod eu gweithrediadau yn cael eu gwneud yn hysbys i Bwyllgor Addysg yr AALI neu, lle nad oes Pwyllgor Addysg erbyn hyn, i'r pwyllgor priodol y mae'r Awdurdod wedi ei sefydlu i wneud penderfyniadau ynglŷn â gwasanaethau addysg, trwy ddsbarthu cofnodion, sydd wedi cael eu derbyn yn rhai cywir, o bob cyfarfod, yn ogystal â chyflwyno eu Hadroddiad Blynyddol yn ffurfiol i'r pwyllgor hwnnw.**
- ◆ Fe all yr Ymgynghorydd AG lleol gynnig arweiniad proffesiynol ac arbenigedd ymarferol, y gall y CYSAG ei ddefnyddio. Mae ei bresenoldeb/phresenoldeb yng nghyfarfodydd CYSAG yn werthfawr tu hwnt.

I ysgolion, llywodraethwyr a rhieni

- ◆ Yn ôl pob golwg mae llawer o ysgolion heb wybod am gyfrifoldebau a gweithgareddau eu CYSAG lleol. Byddai'n gymorth pe byddai'r CYSAGau'n awgrymu y dylai hysbysfwrdd staff pob ysgol arddangos gwybodaeth am aelodaeth CYSAG er mwyn i athrawon dosbarth gael gwybod at bwy i droi. Fel hyn gall yr arbenigedd neilltuol, ynglŷn â gwahanol grefyddau a gynrychiolir ar CYSAG fod, i ysgolion, yn ffynhonnell cyngor sy'n ddarlun teg o'r grefydd neu'r enwad dan sylw.
- ◆ Mae llawer o gyrff llywodraethol a rhieni nad ydynt yn ymwybodol o weithgareddau eu CYSAG lleol ac effaith hynny ar gyflwyno AG. Byddai'n gymorth rhoi gwybod i fwy o bobl bod modd cael gafael ar Adroddiad Blynyddol CYSAG.

I'r cymunedau ffydd

- ◆ Mae cyfrifoldeb ar aelodau unigol o'r cymunedau ffydd i roi gwybod i'r bobl y maent yn eu cynrychioli am weithgareddau CYSAG. Yn ogystal, dylent fod ar gael i glywed syniadau eu cymuned i'w bwydo i drafodaethau CYSAG.
- ◆ Dylai Adroddiad Blynyddol CYSAG gael ei anfon i'r cymunedau ffydd sy'n cael eu cynrychioli ar y CYSAG.

I'r cyhoedd yn gyffredinol

- ◆ Mae cyfarfodydd CYSAG yn agored i bawb. Dylid rhoi rhybudd am gyfarfodydd, a gofalu bod y dogfennau perthnasol ar gael.

ADNODDAU

DEDDFWRIAETH ADDYSG

Deddf Addysg 1996, Rhan V, Pennod III, Atodlen 31

Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998, Pennod VI ac Atodlenni 19 a 20

Cylchlythyr 10/94 Y Swyddfa Gymreig - Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd.

Awdurdod Cymwysterau ac Asesu'r Cwricwlwm ar gyfer Cymru (ACCAC):

Adroddiadau Blynyddol CYSAGau. Canllawiau ynghylch eu Strwythur a'u Fformat ISBN 186112064 8

Arolwg o Adroddiadau CYSAGau a gyhoeddir bob blwyddyn.